

01.01.2012 TARİH İTİBARIYLA ASANSÖR MUAYENELERİNDE GÖZDEN KAÇANLAR

Asansör tesislerinin tasarım, projelendirilme, montaj, işletme ve bakım süreçleri elektrik mühendisliği hizmetlerine ihtiyaç duyar.

Mesleki çalışma alanlarımız içerisinde yürüyen merdivenler, yürüyen yollar ve asansörler bulunmaktadır. Bu alana yönelik Elektrik Mühendisleri Odası'nın 29.07.2011 tarih ve 28009 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Asansörlere Ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği bulunmaktadır. Asansörlerin projelendirilmesi, imalatı, montajı, montaj sorumluluğu, son kontrolü, ruhsatlandırılması (tescil), işletme ve bakımı, işletme ve bakım sorumluluğu, yenilenmesi, yıllık kontrollerine ilişkin elektrik mühendisliği hizmetleri tanımlanmış ve bu hizmetleri yürütecek Elektrik/Elektronik Mühendislerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile bu hizmetlerin EMO tarafından denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Günümüzde çok katlı binaların sayısı arttıkça, dikey yolculuk amacıyla kullanmakta olduğumuz asansörler, hayatımıza kolaylık getirmekle birlikte, dikkatli olunmazsa ve gerekli özen gösterilmezse üzücü kazalar yaşanabilmektedir. **Asansör kazalarına karşı insanların can güvenliğini korumak başta yerel yönetimlerin, bilinçli, yeterli, yetkili asansör firmalarının, site ve apartman yöneticilerinin görevidir.** Ciddi asansör kazaları genellikle insanların ölümüyle sonuçlanmakta ve kazalar detaylı incelendiğinde bir ihmaller zinciriyle karşılaşılmaktadır.

En çok karşılaşılan sorunlar; **ilgili standart ve yönetmeliklere göre güvenlik açısından eksik teçhiz edilmiş asansörler, düzenli periyodik bakımların yaptırılmadığı, yetkisiz ve yetersiz kişilere asansör bakımlarının yaptırıldığı, asansör firmaları tarafından bina yetkililerine uygun şekilde acil durum hareketleri ve kurtarma işlemleri ile ilgili yeterli bilgi verilmediğinden dolayı yanlış yapılan kurtarma işlemleri** şeklinde sıralanabilir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nca **5 Kasım 2011 tarih ve 28106 sayılı** Resmi Gazetede yayınlanarak, yürürlüğe giren asansör bakım ve işletme yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmeliğinin yapılmasını zorunlu kıldığı bir diğer husus ise yıllık kontrollerin bina yöneticisi tarafından **EN 17020** standardına göre **TÜRKAK** tarafından onaylanmış **A Tipi Muayene Kuruluşlarından birine yaptırması gerekmektedir.** Ayrıca yönetmelik, yıllık kontrollerin asansörün bakımını üstlenen firma nezaretinde gerçekleştirileceğini öngörmektedir.

Ücreti bina yöneticisi tarafından ödenecek olan yıllık kontrolün sadece ilgili Belediyenin anlaştığı bir tek A Tipi Muayene Kuruluşuna yaptırılması zorunluluğu düşündürücüdür. Yöneticinin A Tipi Muayene Kuruluşları arasından seçebilme hakkına sahip olması

gerektiğini savunmaktayız.

Bu asansörlerin bir yıl gibi kısa bir sürede tek bir A Tipi Muayene Kuruluşu tarafından kontrolleri yapılması zaman açısından yeterli olacak mı? Denetimler için gerekli mühendislik hizmetlerinin en güvenilir biçimde yapılabilmesi için yönetmenlikte adı geçen yetkili elektrik / elektronik mühendisi kontrollerde yer almalıdır.

Asansör denetimlerinde, tesisin topraklaması, elektriksel güvenlik kontakları, asansör kumanda panosu, elektronik kartlar, kontaktörler, röleler, kat ve kapı kilit devreleri, kuyu bilgileri, sinyal kablolarının bağlantıları, makine motor grubu, inverter, regülatör, kabin ve kat butonları, ana güç tablosu, sigortalar, aydınlatma ve priz devreleri vb. bir çok konu incelenmekte ve raporlanarak sorumlu mühendis tarafından imza altına alınmalıdır. Bu konular doğrudan elektrik/ elektronik mühendisliği meslek alanına girmektedir.

Yasalar ve Yönetmelikler kapsamında asansör, bilimsel olarak Elektrik Mühendisliğinin bir meslek alanı içine girmiş iken 01 Ocak 2012 tarihine kadar elektrik/elektronik ve makine mühendisleri tarafından periyodik kontroller, bilirkişi incelemeleri, tasarım, montaj, bakım ve tamirat hizmetleri birlikte gerçekleştirilirken 01 Ocak 2012 tarihinden itibaren farklı mühendislik dalları tarafından veya Elektrik/ Elektronik Mühendisi bulunmadan bu muayenelerin yapılması kabul edilemez.

Kullanıma arz edilmiş çalışmakta olan asansörleri incelediğimizde çok geniş bir yelpaze ile karşılaşılmaktadır. 25 yıl önce o dönemin standartlarına göre yapılmış asansörlerde mevcut olduğu gibi; **95/16/AT** 'ye uygun asansörler de mevcuttur. **Asansör yıllık kontrolleri yapılırken bu ayırımın nasıl yapılacağı da soru işaretidir.** A Tipi Muayene kuruluşları 1995 yılında dönemin asansör standardı olan **TS 863**'e göre yapılmış bir asansörü günümüz standardına göre incelediklerinde bir çok risk faktörü ile karşılaşacaklar ancak

01.01.2012 TARİH İTİBARIYLA ASANSÖR MUAYENELERİNDE GÖZDEN KAÇANLAR

resmi olarak **TS 863** standardına göre tescil edilmiş olan asansöre kullanılmaz raporu veremeyeceklerdir. Ancak aynı eksikler bulunan **2004 yılı Ağustos** ayından sonra **95/16/AT** 'ye uygun yapılmış asansör ise ağır kusurlu sayılacak ve kapatılması istenecektir. **Oysaki kullanıcılar iki durumda da aynı riskle karşı karşıyadırlar. Bu durum A Tipi muayene kuruluşları tarafından üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biridir.**

Eski asansörler hem can ve mal güvenliği açısından hem de yaratacağı yeni ekonomik boyut yönünden bir an evvel Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın gündemine oturmaktadır. Bir asansörün ortalama ömrü, uzmanlar tarafından periyodik bakımlarının yapılması koşulu ile yaklaşık 25 yıl olarak gösteriliyor.

Ülkemizde şu an yaklaşık 270 bin civarında asansör olduğu tahmin ediliyor. Bu asansörlerin %65'lik bölümü yürürlükteki standart ve yönetmeliklerin belirlediği kriterlere uygun değil. **Bunlar zaman zaman, asansörün, sadece işlerliğinin devam ettirilmesi düşüncesiyle, bina sahibinin istekleri doğrultusunda, firmanın kabiliyet ve görüşüne göre geliş güzel revizyona tabi tutulmaktadır.** Eski asansörlere yönelik yapılacak iyileştirme çalışmalarının çerçevesini Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan bir an evvel gerçekleştirmesi beklenmektedir. **TS EN 81-80** "Yapım ve Montaj için Güvenlik Kuralları: Yolcu ve Yük Asansörleri için Özel Uygulamalar-Bölüm 80: Mevcut Yolcu ve Yük Asansörlerinin Güvenliğini Geliştirme" Türk Standardı Tasarısına ilişkin olarak eski asansörlerin durumuyla ilgili konunun sektörün her kesimince çok iyi irdelenmesi gerekmektedir.

Mevcut Asansörler ve EN 81-80 Standardı

Bilindiği üzere, Avrupa Birliği Komisyonu'nun 95/16/AT Asansörler Direktifi, asansörlerin yeterli güvenlik şartlarını taşımasını sağlamaktadır. **"Mevcut Yolcu ve Yük Asansörlerinin Güvenliğini Geliştirme" yani "SNEL"**

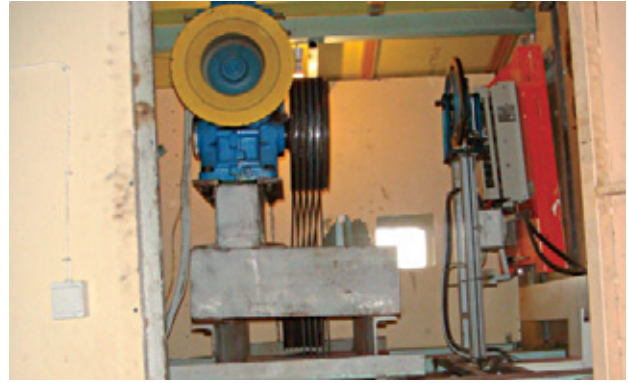

hayata geçirilemediği sürece, emniyetli asansörlerin varoluşunun, kabul edilebilir bir durum olduğu söylenemez.

Standartta sözü edilen **yetmiş dört risk'in** ülkemiz koşulları ve öncelikleri uyarınca sıralanması ve bu risklerin tamamen ortadan kaldırılması için bir mühlet konulması yapılacak ilk iştir. Bundan sonra parlamentodan ilgili yasanın geçirilmesi ve bu yasa çıktıktan sonra da Bilim, Sanayi ve Teknoloji

Bakanlığı'nın diğer ilgili grupları organize ederek programın uygulanmasını, planlamasını yapması gerekir.

Mevcut asansörlerin güvenliğinin geliştirilmesinde mühendislik uygulamaları önemli rol oynamaktadır. **Asansörlerin emniyet şartlarının geliştirilmesi, ancak SNEL normunun zorunlu olmasına bağlıdır.**

SNEL normu her biri bir risk değerlendirmesiyle analiz edilmiş bulunan çeşitli farklı tehlikeleri ve tehlike durumlarını sınıflandırmaktadır. Bütün asansörlerin emniyetini günümüzün emniyet düzeyine adım adım, kademeli ve selektif bir şekilde yükseltmek amacına yönelik düzeltici eylemler içine girilmelidir. **Bu nedenle bir an önce SNEL normunun zorunlu hale Bakanlık tarafından getirilmelidir.**

Bir başka faktör de, her zaman ortak mal olan asansörlere, kişisel mallar kadar önem verilmemesidir. Yaklaşımlar ve olaylar, insanların ortak mallarla kıvanç duyma düzeyine gelemediklerini gösteriyor. Pek çok kişi için, otomobili, cep telefonu, evindeki elektrikli cihazı, kliması, yaşadığı apartmanın asansöründen çok daha önemlidir. Otomobilinin periyodik bakımına 600-800 TL verirken hiç rahatsızlık duymayan kişi, asansör bakımı faturasından kendi payına düşen 60-80 TL'yi ödememek için her yolu denemektedir.

Kendi canımızı ve en yakınımızdaki sevdiğimizimizin canını teslim ettiğimiz asansörlerin aylık koruyucu bakımlarını yetkili / yeterli kişilere yaptırılması yasal bir zorunluluktur. Yıllık kontrol raporunun tanzim ettirilmesinin takibine dair sorumluluk, asansörün bulunduğu yapıdaki bina yöneticisine aittir.

İşletmede ya da yeni yapılmakta olan asansörlerin tehlikeli durumlarını yok etmek için ilk montaj aşamalarında ve kullanım esnaslarında yeterli denetimleri ve kontrolleri yapılmalıdır. **Asansörlerin koruyucu bakımlarının ve kontrollerinin periyodik olarak yaptırılması bir prosedür değil, can ve mal güvenliğimiz açısından gerekliliktir.**

EMO Antalya Şube Asansör Komisyonu